

פקודת הבטיחות בעבודה [נוסח חדש], תשל"ל-1970 *

פרק א': פרשנות ותחולה

סימן א': פרשנות

הגדרות

1. בפקודה זו –

"אדם" – עשן, גז או הבל;

"בודק דוודים מוסמך" או "בודק מוסמך", לענין סימן פלוני – מי שהמפקח הראשי הסמיכו בכתב לעשות בדיקות וניסויים לפי האמור באותו סימן;

"בניה" – עבודות הכנה והנחת יסודות לבנין, הקמת בנין, הריסתו, שינוי מבנהו, תיקונו או קיומו, לרבות חידושם של מילוי המִשְׁקִים או של הקישוט וניקוי חיצוני של המבנה ולמעט בניה הנדסית;

"בניה הנדסית" –

(1) בניה של קו או שלוחה של מסילת ברזל;

(2) בניית מספן, מבדוק, נמל, נתיב שיט פנימי, מנהרה, גשר, מכון-מים, מאגר, קו צינורות, מוביל מים, ביב או מכון כיוב, הריסתם, שינוי מבנם ותיקונם, לרבות חידושם של מילוי המִשְׁקִים ושל הצבע;

(3) כל בניה אחרת שנקבעה;

"בעל", לענין חצרים – אדם המקבל אותה שעה דמי שכירות או רוחים מן החצרים, בין בזכות עצמו ובין כשלוח או כנאמן של אחר, או שהיה מקבל אילו החצרים היו מושכרים;

"דוד קיטור" – מכל סגור שבו מיוצר למטרה כלשהי קיטור תחת לחץ גדול מלחץ אטמוספרי, לרבות חוסך המשמש לחימום מים המסופקים למכל כאמור ומשתן המשמש לחימום קיטור;

"חבלת גוף" – לרבות פגיעה בבריאות;

"חצרים לשכירות כוח" – חצרים שבהם מפולג כוח מיכאני ממניע ראשי שבגידרתם, לשם שימוש בתהליכי ייצור, לחלקים שונים של החצרים התפוסים על ידי אנשים שונים באופן שהחלקים הם לפי הדין מפעלים נפרדים;

"לחץ עבודה מותר", לענין מיתקן לחץ – הלחץ שאין לעבור עליו כפי שפורש בתעודה או בתסקיר שניתנו לפי ההוראות הקובעות שבפרק ג';

"מחצבה" – חפירה לשם כריית אבן, לרבות אבן סיד, אבן חול, אבן חול גירי או בזלת למיניהן, או לשם כריית צפחה, שחם או סלע וולקאני או מיטאמורפי אחר, קוארץ, שיש, צור, גיר, צרורות, חול, חימר או גבס, יחד עם המבנים, המיתקנים, הציוד, המכונות, מסילת הברזל, התחצבים, המחסנים והמקומות לשפיכת פסולת השייכים לחפירה או המשמשים אותה;

* נקבע בתעודת התוקף תוקף ומשפט של הכנסת ביום ג' באב תשל"ל (5 באוגוסט 1970) לפי סעיף 16 לפקודת סדרי השלטון וממשט, תש"ח-1948; הצעת חנוסח פורטמה בהג"ח 13, עמ' 335.
ע"ר 1946, תוס' 1 מ"ס 1472, עמ' 60; ס"ח 164, תשי"ד, עמ' 208; ס"ח 382, תשכ"ג, עמ' 6.

"מכל קיטור" – מכל, למעט צינור לקיטור או נחשון לקיטור, הבנוי עם מוצא קבע לאטמוספירה או לחלל שבו הלחץ אינו עולה על הלחץ האטמוספרי, והוא מכל שדרכו עובר קיטור בלחץ אטמוספרי, או בלחץ הקרוב לזה, לשם חימום, הרתחה, ייבוש, אידוי או מטרה דומה;

"מיתקן לחץ" – דוד קיטור, קולט קיטור או קולט אויר;

"מכונות" – לרבות התקן מיכאני ורצועת הַנֶּנֶע;

"ממסרת" – גל, גלגל, תוף, גלגלון, מערכת גלגלונים הדוקים ורפויים, מחבר, מצמד, רצועת הַנֶּנֶע וכל אמצעי אחר שבו נמסרת התנועה של מניע ראשי למכונה או להתקן או מתקבלת על ידי מכונה או התקן;

"מניע ראשי" – מכונה, מנוע או התקן אחר המספק כוח מיכאני הנובע מקיטור, ממים, מרחו, מחשמל, משריפת דלק או ממקור אחר;

"מסילת ברזל" – מסילת ברזל המשמשת לתעבורה ציבורית של נוסעים או של טובין או לתעבורה אחרת, לרבות מיתקנים המשמשים בקשר למסילת הברזל ולצרכיה;

"מעביד" – לרבות חֶבֶר בני אדם, מואגד או בלתי מואגד, ונציגו החוקי של מעביד שנפטר; לגבי חֶבֶר של אגודה שיתופית רשומה העוסק בעבודה המבוצעת על ידי אותה אגודה, יראו לענין פקודה זו את האגודה כמעביד של החבר ואת החבר כעובד האגודה, אף-על-פי שהוא מקבל גמול עבודתו, כולו או מקצתו, על ידי השתתפות ברווחי האגודה או בהכנסתה ברוטו;

"מעלית" – מכונה או התקן להרמה, אשר להם תא או דוכן שכיוון תנועתם מוגבל על ידי מַכְנֵן; "מפקח", "מפקח ראשי" – מי שנתמנה לפי חוק ארגון הפיקוח על העבודה, תשי"ד – 1954¹, להיות מפקח עבודה או מפקח עבודה ראשי, לפי הענין, ו"מפקח אזורי", לענין מפעל פלוני – מי שנתמנה לפי החוק האמור להיות מפקח עבודה אזורי באזור שבו נמצא המפעל;

"נחוויח" – משתנות, בתי כסא עם אסלה להדחה, בתי כסא מעל בור, בתי כסא יבשים למיניהם ונחויות כיוצא באלה;

"נמל" – בין טבעי ובין מלאכותי, לרבות שפך-נהר, נַדִּי בְּרִיזְוִיט, מזח ושאר מיתקנים אשר בתוכם או על ידם יכולות אניות למצוא מחסה, להטעין או לפרוק טובין או להעלות או להוריד נוסעים;

"נקבע" – נקבע על ידי השר בתקנות;

"סוג או הגדרה", לענין מפעלים – לרבות תיאורה של קבוצת מפעלים לפי מקום הימצאם; "עבודה רצופה" – עבודה הנמשכת ללא הפסקה של חצי שעה או יותר;

"פנקס המפעל" – הפנקס המנהל והמוחזק לפי הוראות סעיף 198 או סעיף 199;

"קולט אויר" – אחד מאלה:

(1) מכל המיועד להכיל אויר דחוס והמחובר למדחם, למעט צינור או נחשון

או חלק של מדחם או אבזור;

(2) מכל קבוע המיועד להכיל אויר דחוס או גזי פליטה דחוסים המשמש להתנעת מנוע של שריפה פנימית;

(3) מכל קבוע או מיטלטל המשמש לריסוס צבע, לקָה או חומר דומה בכוח

אויר דחוס, למעט חלק של אקדח ריסוס;

(4) מכל לשמן המוסלט ממנו בכוח אויר דחוס;

¹ ס"ח חסי"ד, עמ' 202.

"קולט קיטור" – מכל או מיתקן המשמש להכיל קיטור בלחץ גדול מלחץ אטמוספרי, למעט דוד קיטור, מכל קיטור, צינור או נחשון לקיטור וחלק ממניע ראשי;

"קים" – קים במצב יעיל, בכורשר הפעלה יעיל, ובמתקן היטב;

"רצועת הנץ" – לרבות סרט או חבל המשמשים להנעת מכונות;

"תהליך" – לרבות השימוש בקטר;

"השר" – שר העבודה.

2. מפעל הוא חצרים שבהם או בגידרתם או מסביב להם מועבדים בני אדם בעבודת כפיים בתהליך המשמש לעשיית מצרך או חלק של מצרך, שינויו, תיקונו, עיטורו, גימורו, ניקויו, רחיצתו, פירוקו, הריסתו או הכשרתו למכירה, או הכרוך באלה, ונתקיימו בחצרים שתי אלה:

(1) פעולת המפעל היא דרך משלח-יד או לשם השתכרות;

(2) למעבדים של העובדים יש זכות גישה או זכות שליטה.

3. אף החצרים המנויים להלן, שבהם מועבדים בני אדם בעבודת כפיים, בכלל מפעל הם, גם אם אינם כן לפי ההגדרה בסעיף 2, ואלה הם:

(1) מקום שבו נעשית פעולה לשם מטרת נפט כמשמעותה בסעיף 44 לחוק הנפט, תשי"ב-1952;²

(2) מכרה כמשמעותו בפקודת המכרות;³

(3) מחצבה;

(4) חצרים שבהם עוסקים כאיגקול, בקיפול, בגלילה, בהשלמה או באריזה של מטווה או אריג;

(5) מספנה או מבדוק יבש, לרבות סביבתם, שבהם בונים, בונים מחדש, מתקנים, מכללים מחדש, מגמרים או מפרקים אניות או כלי שיט אחרים;

(6) מקום שבו מבוצע קידוח מים;

(7) מפעל-מים או מקום אחר שבהם משתמשים בכוח מיכאני לשם הספקת מים לציבור או בקשר לכך;

(8) מפעל-כיוו או מפעל-השקיה שבהם משתמשים בכוח מיכאני וכן תחנת שאיבה המשמשת בקשר למפעל כאמור;

(9) תחנה הידרולית לייצור כוח;

(10) חצרים שבהם עוסקים דרך משלח-יד, או לשם השתכרות –

(א) בהדפסה בדפסות-בָּלֵט, בדפסות-אבן, בדפסות-שָׁקַע או בתהליך אחר בדומה לאלה;

(ב) בכריכת ספרים;

(ג) בהפקת סרטים קינמטוגרפיים;

² ס"ה תשי"ב, עמ' 322.

³ חוקי איי, כרך ב' פרק צ"ד, עמ' 910.

(11) חצרים שבהם נעשות עבודות בקשר לעיסוק אחר או למוסד ציבורי, הכל לפי הענין, כמפורט להלן:

(א) הדפסה כאמור בפסקה (10) (א) או כריכת ספרים – בכרוך לעיסוק אחר שמנהלים אותו דרך משלח-יד או לשם השתכרות;

(ב) ייצור, בניה מחדש או תיקון של רכב, קטרים או אמצעי תחבורה אחרים – כעזר לעסק תחבורה או לעסק תעשייתי או מסחרי אחר, למעט חצרים המשמשים מחסה לרכב או לקטרים ועושים בהם עבודות ניקוי, רחיצה, תיקונים שבשיגרה או התאמות קלות בלבד;

(ג) עשיה, התאמה או תיקון של תלבושות, תפאורות או מיטלטלין אחרים – לצרכי הפקה או הצגה, דרך משלח-יד או לשם השתכרות, של סרטים קינמטוגרפיים או הצגות תיאטרוניות, למעט במה או חדר הלבשה של תיאטרון שנעשים בהם תיאומים ותיקונים באקראי בלבד;

(ד) עשיית רשתות או תיקון – בכרוך לדיג;

(ה) עשיית מצרכים ממתכת או מעץ או תיקונם, תוך שימוש בכוח מיכאני – בכרוך לעיסוק אחר שמנהלים אותו דרך משלח-יד או לשם השתכרות;

(ו) עשיית מצרכים או הכנתם – בכרוך לבניה או בניה הנדסית, ואין הם חצרים שבהם נעשית בניה או בניה הנדסית;

(ז) מכבסה – כעזר לעיסוק אחר או בכרוך לצרכי מוסד ציבורי;

(12) חצרים שבהם עוסקים, בקשר למפעל –

(א) במיזן מצרכים – כתבנה לעבודה הנעשית במפעל או בכרוך למט-רחתי של מפעל;

(ב) ברחיצתם או במילויים של בקבוקים או מכלים או באריות מצרכים – בכרוך למטרתיו של מפעל.

4. (א) מקום שבו עוסקים יותר מאדם אחד, ברשותו של תופש המקום או לפי הסכם עמו, בעבודה שהיתה עושה את המקום למפעל אילו היו אותם בני אדם עובדיו של התופש – יראו אותו כמפעל לעניני פקודה זו, ואם המקום איננו בגדר חצרים לשכירות כוח או חלק מחצרים כאלה, יחולו הוראות פקודה זו כאילו תופש המקום הוא תופש המפעל והעושים את העבודה עובדים במפעל.

(ב) "תופש המקום", לענין סעיף זה – לרבות בעל המקום.

5. קו פסים או שלוחה שלו, המשמשים בקשר למפעל ולצרכיו ואינם חלק ממטילת ברזל, יראו אותם כחלק מהמפעל; היו משמשים בקשר למפעלים אחדים התפושם בידי תופשים שונים, יראו אותם כמפעל נפרד.

6. מקום הנמצא בגידרתו של מפעל או מסביב לו ומשמש רק למטרה שאינה לצרכי התהליכים המבוצעים במפעל, לא יראוהו כחלק מן המפעל לעניני פקודה זו, אבל אם מבחינה אחרת היה המקום בגדר מפעל יראוהו כמפעל נפרד.

7. (א) המפקח הראשי רשאי לאשר בכתב שיראו חלק ממפעל כמפעל נפרד, ומפעלים אחדים – כמפעל אחד.

(ב) השר רשאי להורות בתעודה לעניני פקודה זו, כולם או מקצתם, שיראו עובדים שונים או מחלקות שונות של פעולה במפעל אחד כמפעלים נפרדים.

כשאינ העוסקים עובדי התופש

קו או שלוחה המשמשים למפעל

מקום במפעל שאינו משמש למטרותיו

פיצול ואיחוד מפעלים

8. אין חצרים יוצאים מכלל מפעל משום כך בלבד שהם תחת כיפת השמים.

מפעל תחת
כיפת השמים

9. (א) אין חצרים השייכים למדינה או לרשות מקומית או התפוסים על ידיהן יוצאים מכלל מפעל משום כך בלבד שהפעולה בהם אינה דרך משלח-יד או לשם השתכרות.

חצרים של המדינה
או רשות מקומית

(ב) אין בניה ובניה הנדסית המבוצעות על ידי המדינה או רשות מקומית או בשבילן יוצאות מתחולת הפקודה משום כך בלבד שהפעולה בהן אינה דרך משלח-יד או לשם השתכרות.

מפעל בכוח
מיכאני

10. לא יראו מפעל לעניני פקודה זו כמפעל שבו משתמשים בכוח מיכאני משום כך בלבד שמשתמשים בו בכוח מיכאני לאיזורור, לתאורה או לחימום של חדרי עבודה או חלקים אחרים של המפעל.

תחולה על מפעלים
דרך כלל

11. הוראות פקודה זו יחולו רק על מפעלים כפי שהוגדרו בפקודה זו, וזולת אם יש בה הוראה מפורשת אחרת לענין זה, אולם הן יחולו על כל המפעלים כאמור אם אין כוונה אחרת משתמעת.

סימן ב': תחולה לגבי המדינה

12. בסימן זה, "מקום הנחשב כמפעל" – חצרים או מקום שבהם או עליהם חלות הוראות פקודה זו, כולן או מקצתן, לפי הוראות סעיפים 180, 184, 185, 187, 191 או 194.

תחולה לגבי
המדינה

13. הוראות פקודה זו, כולן או מקצתן לפי הענין, יחולו על מפעל ועל מקום הנחשב כמפעל השייכים למדינה או התפוסים על ידיה, או שבהם מבוצעות בניה או בניה הנדסית על ידי המדינה או בשבילה.

14. בנסיבות של שעת חירום רשאי השר בתקנות, במידה ולתקופה המפורשות בהן, לפטור מפקודה זו –

(1) כל מפעל ומקום הנחשב כמפעל האמורים בסעיף 13;

(2) כל מפעל ומקום הנחשב כמפעל לענין עבודה הנעשית בשביל המדינה.

פרק ב': בריאות

סימן א': נקיון וצביעה

הגדרות

15. בסימן זה –

"צבע" – צבע בצבע שמן או בחומר אחר שאושר לענין סימן זה בתקנות שהתקין השר, או חפה בלָפה;

"קירות ותקרות" – כל קיר פנימי, מחיצה, תקרה וקירוי של החדרים, וכל קיר, דופן וקירוי של המסדרונות ושל חדרי המדרגות.

16. (א) מפעל יוחזק במצב נקי וללא צחנה הבאה מכיב, מנוחיות או ממטרד.

(ב) שאר הוראות סימן זה לא יפגעו בכללותה של הוראת סעיף קטן (א).

פעולות ניקיון
דרך כלל

17. (א) יום יום יסולקו בשיטה נאותה לכלוך ואשפה שנצטברו על הרצפות והשולחנות של חדרי עבודה ובחדרי המדרגות ובמסדרונות.

(ב) לפחות אחת לשבוע תנוקה הרצפה בכל חדר עבודה בשיטה, או – אם יעיל וראוי הדבר – בטאטא או בשיטה אחרת.